

Słowo o Jubilacie – 65. rocznica urodzin profesora Czesława Banacha

Nasz Jubilat Profesor Czesław Banach ma 65 lat! Taki fakt często zaskakuje tych, którzy Jubilata znają, najbardziej jednak samego zainteresowanego. Zwłaszcza wtedy, gdy rocznica dotyczy ludzi bardzo aktywnych, a do takich osób Profesor należy bez jakiegokolwiek wątpliwości.

Wielość pełnionych funkcji, jakie sprawował i nadal pełni nasz Jubilat, wskazuje, że jest pedagogiem „z krwi i kości”, a przy tym bardzo wszechstronnym. Zajmuje się wieloma dziedzinami: badaniem młodzieży, pedeutologią, organizacją i zarządzaniem oświatą, prognozowaniem oświatowym. Choć pełnił wiele różnych funkcji, odpowiedzialnych i trudnych w rzeczywistości minionych lat, odnosił sukcesy. W latach 1963–1971 był kuratorem krakowskim, uważanym wówczas za jednego z najlepszych kuratorów w kraju.

W roku 1972 przeniósł się do Warszawy, gdzie powierzono Mu odpowiedzialne funkcje polityczne, ministerialne, związkowe. Wiemy, że były to czasy niełatwe dla uczciwych ludzi, także dla tych, którzy starali się jak najlepiej wypełniać obowiązki związane ze sprawowaniem władzy. Jest więc godne uwagi to, że także w owych 14 latach, w czasie których wiele osób, grup społecznych i środowisk zdecydowanie, programowo odcinało się od poczynań władzy, Profesor Banach zyskał liczne grono sympatyków i prawdziwych przyjaciół. Wypada podkreślić, że to liczne grono nowych kolegów i przyjaciół to na ogół nie przedstawiciele elit, ale „zwykli ludzie”: dyrektorzy szkół, nauczyciele, działacze związków z terenu, redaktorzy.

Warto zauważyć, że owa umiejętność zdobywania przez Jubilata akceptacji nowych środowisk sprawdziła się w jednym z najbardziej hermetycznych światów – w świecie nauki. Już w pierwszym okresie „krakowskim” łączył pracę w administracji oświatowej z działalnością dydaktyczną w uczelniach wyższych (w tym w WSP w Krakowie), także wówczas, gdy był kuratorem. W 1971 r. obronił w krakowskiej WSP pracę doktorską na temat: „Kształtowanie się planu życiowego i losów absolwentów liceów ogólnokształcących”. Po 7 latach, już w Warszawie, habilitował się na Uniwersytecie na podstawie rozprawy „Modyfikacja i rekonstrukcja planów życiowych uczniów szkół dla pracujących”. Przez 10 lat pełnił funkcję kierownika Pracowni Pedeutologicznej na Wydziale Pedagogicznym UW.

W tym okresie był redaktorem „Kwartalnika Pedagogicznego”, a w latach 1984–1990 – redaktorem naczelnym „Nowej Szkoły”. Od roku 1974 nieprzerwanie do dziś jest członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, a jak wiadomo członkowie Komitetu są wybierani na kolejne kadencje w drodze bezpośrednich, tajnych wyborów przez ogół samodzielnych pracowników naukowych z całego

kraju. Nieprzypadkowo też – zapewne na skutek rekomendacji prof. Czesława Kupisiewicza – prof. Banach został powołany w skład Komitetu Ekspertów do spraw Edukacji Narodowej i działał w nim przez cały czas istnienia tego Komitetu (lata 1987–1990). Szanowny Jubilat ma znaczący wkład w nadaniu ostatecznego kształtu teom tego najnowszego, niestety dotąd nie wykorzystanego, raportu.

Drugi okres „krakowski”, który zaczął się w 1985 r. i trwa do dziś – mimo formalnego przejścia Profesora na emeryturę w 1993 r. – jest równie bogaty i płodny jak poprzednie. W roku 1988 otrzymał przyznany przez Radę Państwa tytuł profesora nauk humanistycznych. Aktywny w życiu naukowym naszej Uczelni i Katedry, współpracował i współpracuje z wojewódzkimi ośrodkami metodycznymi (szczególnie z Nowego Sącza i Tarnowa), z wieloma uczelniami oraz agendami Polskiej Akademii Nauk.

Dorobek naukowy Jubilata liczy – jak dotąd około 260 publikacji, w tym wiele publikacji książkowych, wśród których ukoronowaniem wydaje się być publikacja najnowsza *Polska szkoła i system edukacji – przemiany perspektywy* (1995).

Profesor Czesław Banach wypromował około 230 magistrów i 4 doktorów. Wielokrotnie recenzował prace doktorskie, habilitacyjne, wydawnicze. Posiada odznaczenia: Krzyż Oficerski OOP, tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel PRL” i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Choć sam Jubilat tego nie mówi, życie Jego i działalność twórcza zdają się realizować słynną maksymę Profesora Bogdana Suchodolskiego: „Rób coś i bądź dzielny”. Życie nie oszczędziło bowiem Jubilatowi poważnych zmartwień i trosk, ale Profesor zawsze zdaje się być taki sam: aktywny, bardzo pracowity, skromny, uczynny i życzliwy dla innych, chętnie dzielący się z innymi swą głęboką wiedzą wyniesioną z teorii i praktyki.

Na koniec tego skróconego i nie oddającego z pewnością ogromu zasług i cnót Jubilata artykułu, warto przypomnieć kilka wybranych myśli Czesława Banacha, zawartych w tomiku *O człowieku*. Jakże wiele mówią one o życiu, o naszej działalności i o samym Jubilacie.

„Aby coś uczynić, trzeba wolę, wiedzę i działanie skupić w jedno”.

„Szczęśliwy człowiek ogrzewa się sukcesami bliskich”.

„Gdyby ludzie nie przeznaczali tyle czasu na mówienie, można by go wykorzystać na myślenie”.

„W nauce często znajduje się nie tyle odpowiedzi na wątpliwości i dylematy, co nowe znaki zapytania”.

„Pisanie życiorysów do celów służbowo-kadrowych to literatura o przeszłości, dla życia i motywacji ludzi. Należałoby wymagać pisania, co chcą zrobić w przyszłości i to dopiero powinno być podstawą do zajęcia miejsca w społeczeństwie”.

„O dobry przykład najtrudniej, ale to trud najbardziej owocny”.

Mieliśmy i mamy szczęście, że dla wielu z nas Jubilat może być pod wieloma względami przykładem.

Mirosław Szymański